

กระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง

Teacher Coaching Process to Enhance the 21st Century Skills of Students in Lampang Province

ดวงจันทร์ เดียววิไล (Duangchan Diowvilai)^{1*} ฟิสิกส์ ฌอน บัวกนก (Fisik Sean Buakanok)²

ดวงใจ พุทธรังค์ (Duangjai Budhawong)³

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน^{1*} สาขาวิชาคอมพิวเตอร์²

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท³

^{1,2}คณะครุศาสตร์ ³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

อีเมลผู้แต่งหลัก : duangchand@gmail.com เบอร์โทร : 081-883-4913

วันที่รับบทความ 24 มิถุนายน 2562

วันที่แก้ไขบทความ 31 ตุลาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ 11 พฤศจิกายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมายคือโรงเรียน 20 โรงเรียน ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ใช้เครื่องมือการจัดการความรู้เป็นฐานในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) กระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญคือการเตรียมการด้านบทบาทโค้ช บทบาทบุคลากรทุกฝ่าย การสร้างความเข้าใจกระบวนการพัฒนาครู การหนุนนำต่อเนื่องระหว่างการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ครูโค้ชครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมสำคัญคือ การเล่าเรื่อง การสะท้อนคิด และการบันทึก 2) ผลของกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่าผลการโค้ชทำให้ครูพัฒนาตนเอง และพัฒนาชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ โดยใช้คุณสมบัติและความสามารถตามหน้าที่ ผู้บริหารโรงเรียนจัดการปัจจัยสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านเวลาและด้านโจทย์การทำงานที่เอื้ออำนวย ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการพัฒนากลไก แนวคิดและสมรรถนะในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาครู และนักเรียนพัฒนาการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ การคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และการสื่อสาร

คำสำคัญ : กระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง; ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21;

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้; ชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพ

Abstract

This research was a research and development project. The purposes were to develop and to study the results of teacher coaching process to enhance the 21st century skills of students in Lampang province. The target group consisted of 20 schools that were interested in participating in the project. The research tools were based on the knowledge management to collect the data of teachers' changes. Data analysis was content analysis.

The findings were as follows:

1) Teacher coaching process consisted of key processes; preparation for coaching roles, the role of all personnel, understanding the process, continuous teacher coaching during the development of project based learning and peer coaching. The major activities were storytelling, reflection and recording.

2) The results of the process were discussed into four aspects. They were 1) the effect of coaching made teachers to develop themselves and professional learning community by using their qualifications and capabilities. 2) The school directors managed the environmental factors in the schools in terms of time and practical problems. 3) The educational administrators and academic personnel developed mechanism, concepts and competencies in driving the teacher coaching process. 4) The students developed their collaborative works, critical thinking, problem solving and communication.

Keywords : Teacher Coaching Process; the 21st Century Skills; learning strategy; Professional Learning Community

บทนำ

โลกปัจจุบันได้รับแรงผลักดันจากเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างประชากร และการเมือง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านในวิถีการดำเนินชีวิตและการทำงานของผู้คน คนที่จะดำรงชีพอยู่ได้ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้จำเป็นต้องมีทักษะชีวิตที่แตกต่างไปจากผู้คนในศตวรรษที่ผ่านมา องค์การในสหรัฐอเมริกาได้มารวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่ายเรียกตัวเองว่า ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 และแนวทางในการพัฒนาคุณสมบัติเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ได้ข้อสรุปเป็นกรอบแนวคิดว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและทำงานให้ประสบ

ความสำเร็จ ได้แก่ มีความรู้ในรายวิชาหลักและประเด็นสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะในการเรียนรู้และการคิด การรู้เท่าทันในเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะชีวิต ส่วนแนวทางพัฒนาทักษะเหล่านี้จำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนที่สำคัญได้แก่ ระบบมาตรฐานและการประเมิน ระบบหลักสูตรและการเรียนการสอน ระบบพัฒนาวิชาชีพ และระบบนิเวศของการเรียนรู้

แนวคิดนี้เป็นที่สนใจอย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ มีความพยายามนำทักษะเหล่านี้มาเป็นเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศของตน และพยายามปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิดนี้ ประเทศไทยก็มีกลุ่มบุคคล องค์กรหลายกลุ่มให้ความสนใจกับแนวคิดนี้และพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีลักษณะตามแนวคิดนี้ ในประเทศไทยพบว่าการนำแนวคิดตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มาดำเนินการพัฒนาโครงการเกี่ยวกับครู เช่นในปี 2555 มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ (มสส.) ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จัดทำ “โครงการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครูสอนดี” ใน 15 จังหวัดนำร่องเพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครูสอนดีระดับจังหวัด เปิดพื้นที่การเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน พร้อมเสริมสร้างให้เกิดคณะแกนนำเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC Manager & Facilitator) ซึ่งจะเป็นกลไกเริ่มต้นของการขยายผลต่อยอด พัฒนาเครือข่ายได้เองและยึดโยงเข้ากับพื้นที่ในระยะยาว อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการปฏิรูประบบการศึกษาไทยขับเคลื่อนไปได้อย่างมีคุณภาพที่แท้จริง เป้าหมายและคุณค่าร่วม ของ PLC Thailand คือการ “สร้างชุมชนการเรียนรู้ครู เพื่อพัฒนาการออกแบบจัดการกระบวนการเรียนรู้ศิษย์” สู่ทักษะในอนาคตใหม่และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการสร้างความรู้ความเข้าใจบทบาทของครูยุคเตรียมเด็กสู่ศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบของการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning: PBL) คือ การสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองออกมา โดยเน้นย้ำเสมอว่า เป้าหมายท้ายสุดของการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครู คือ ครูได้ปฏิบัติตัวเอง เปลี่ยนการออกแบบการเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะแห่งอนาคต แต่ การดำเนินการดังกล่าวยังเป็นส่วนน้อย แรงบันดาลใจนี้ต้องการจัดการอย่างต่อเนื่องจากองค์กรภายนอกหรือเครือข่าย เพราะเมื่อกลับไปโรงเรียน ครูก็อาจจะไม่สามารถทำจริงๆได้ เนื่องจากระบบไม่เอื้อ ดังที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารย์ พานิช ได้เขียนไว้ในหนังสือส่งความสุขสู่คุณภาพการศึกษา 2556 เกี่ยวกับการศึกษาไทย ว่า “มีตัวถ่วงให้เกิดความล้าหลังของวงการการศึกษาไทย ระบบการศึกษาไทยมีการแสวงหาผลประโยชน์ ทำร้ายนักเรียน ทำร้ายคนไทย เพราะเป็นระบบที่บ่มเพาะพลเมืองที่อ่อนแอ บั่นทอนศักยภาพของมนุษย์

จากการประชุมร่วมกับบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 (สพป. ลำปางเขต 1) และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (สพม.เขต 35 ลำปาง) มีความเห็นพ้องต้องกันว่า คนที่จะดำรงชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานได้อย่างมีคุณภาพจำเป็นต้องมีทักษะแห่ง

ศตวรรษที่ 21 และนักเรียนในจังหวัดลำปางสมควรได้รับการพัฒนาปลูกฝังให้มีทักษะดังกล่าวด้วย เมื่อพิจารณาระบบสนับสนุนที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แล้ว ส่วนที่พอจะจัดการได้ภายใต้บริบทที่เป็นอยู่ก็คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาครูให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาครูให้สามารถนำเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ ไปใช้ในห้องเรียนให้เป็นวิธีการทำงานตามปกติ นั้น เป็นปัญหาที่วงการพัฒนาครูเกือบทุกแห่งประสบคล้ายคลึงกันก็คือ ครูที่ได้รับการพัฒนานำเอาเทคนิควิธีที่ได้รับการพัฒนามาใช้จริงในห้องเรียนยังมีจำนวนน้อย ในจังหวัดลำปางเอง ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ต่างก็ยอมรับว่าเป็นปัญหาเช่นกัน และเห็นร่วมกันว่าควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher Coaching) มาใช้ในการแก้ปัญหา และควรนำแนวคิดของการมีโค้ชไปช่วยเหลือแนะนำครู ดังที่มีดำเนินการในสหรัฐอเมริกา คือครูจะได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากโค้ชที่ประจำอยู่ในโรงเรียน โค้ชสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือครูได้ตลอดเวลา และมีระบบบริหารจัดการที่มีรายละเอียดอีกหลายประการที่อาจไม่สามารถปฏิบัติได้จริงในบริบทของระบบบริหารจัดการการศึกษาของไทย แต่แนวคิดที่ครูต้องได้รับการช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องเพื่อให้นำเอาเทคนิควิธีที่ได้รับการพัฒนามาใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างจริงจัง ยังเป็นแนวคิดที่น่าสนใจ และน่าจะนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาของจังหวัดลำปาง จึงเป็นปัญหาที่ท้าทายว่าจะจัดให้มีกระบวนการพัฒนาครูอย่างไร ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาในจังหวัดลำปาง แล้วส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังในตัวผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนเกิดเป็นเครือข่ายครู/ชุมชนนักปฏิบัติ (Professional Learning Community : PLC) โครงการวิจัยนี้เป็นหนึ่งในชุดโครงการการวิจัยและพัฒนาครูด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher Coaching) สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลของกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องที่มีต่อศักยภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน

ขอบเขต

1. ขอบเขตการดำเนินงาน

พื้นที่ดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยโรงเรียน 20 โรงเรียน เกณฑ์การเลือกคือเป็นโรงเรียนที่สนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสมัครเข้าร่วมโครงการ แต่ละโรงเรียนมีผู้วิจัยร่วมประจำพื้นที่ และเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) อย่างน้อย 6 คนประกอบด้วย ครู 5 คน และผู้บริหาร 1 คน รวมเป็น 120 คน จำแนกเป็น โรงเรียนเอกชน 1 โรงเรียน โรงเรียนรัฐบาลระดับประถมศึกษา 11 โรงเรียนและระดับมัธยมศึกษา 8 โรงเรียน

2. ระยะเวลาดำเนินงาน

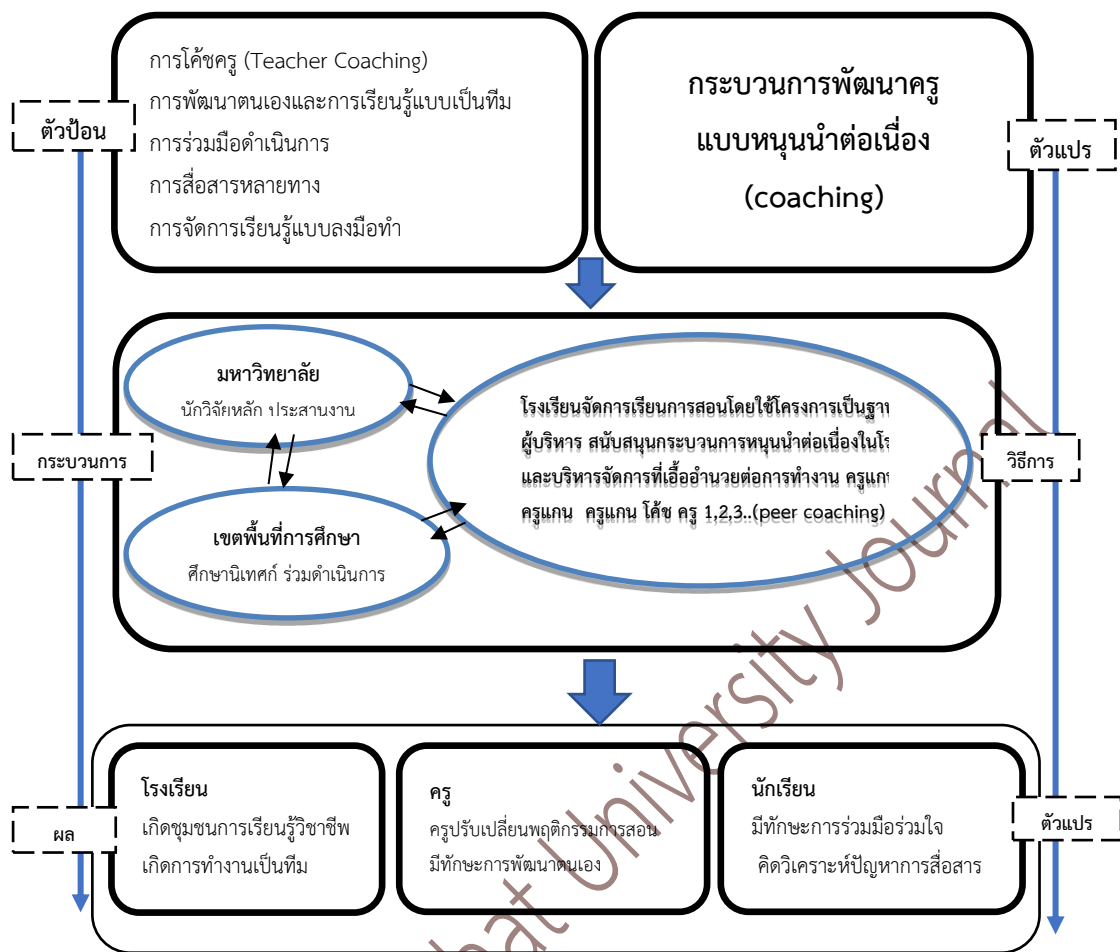
ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2556 ถึง พฤศจิกายน 2557

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

แนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนา โครงการกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง คือ การพัฒนาครู ใช้กระบวนการชี้แนะ สนับสนุนให้ครูค้นพบวิธีการพัฒนาตนเอง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโค้ชและผู้บริหาร/ครู เพื่อให้ผู้บริหารโค้ชเปิดใจรับข้อมูลใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายใหม่ สร้างเป้าหมายและวางแผนร่วมกันระหว่างโค้ชและผู้บริหารโค้ช ส่วนการวางรูปแบบการดำเนินงานและวิธีการโค้ช นักวิจัยมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นโค้ชภายนอก โค้ชไปที่ครูในโรงเรียน ส่งเสริมการโค้ชภายในโรงเรียน และสนับสนุน ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ตัวแปรต้น คือกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง

ตัวแปรตาม คือ ครูมีทักษะการพัฒนาตนเอง ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนคือมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะการร่วมมือร่วมใจ และคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การวิจัยและพัฒนาระบบหนุนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูได้เริ่มที่การเตรียมการก่อนการเริ่มกระบวนการ โดยการศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียน วางแผนร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัย เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ทั้งผู้บริหารและครูที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจก่อนเริ่มปฏิบัติงาน วางแผนการออกแบบกระบวนการพัฒนา ใช้การรวมกลุ่มครู เรียนรู้ร่วมกันเป็นพื้นฐาน ความพยายามสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ (PLC) กำหนดการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนต่อเนื่องกัน แต่ละขั้นตอนใช้ระยะเวลา 6 เดือน จัดเป็น 3 ระยะ ทุกระยะมีการสอบถามกับกรอบความคิดข้างต้น และปรับระหว่างแต่ละขั้นตอนให้สอดคล้องต่อกันเป็นทิศทางเดียว ใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ ในการสังเคราะห์ผล ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (Pre coaching)

การพัฒนากระบวนการ มี 2 กิจกรรมหลัก ดังนี้คือ

1. กำหนดกลุ่มปฏิบัติงานและร่วมกันระบุภาระงาน 2 ข้อ ดังนี้คือ 1) คณะนักวิจัยหลัก ประกอบด้วยอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ผู้แทนและศึกษานิเทศก์จาก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาทั้งมัธยมศึกษาและประถมศึกษา (สพป.ลป.1 และสพม.35) ทำหน้าที่ สนับสนุนวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีมหรือชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการหนุนนำกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ส่งเสริมกลไกการขับเคลื่อน หนุนนำและเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่โดยการถอดบทเรียนหลังการปฏิบัติ สังเคราะห์และตรวจสอบกระบวนการหนุนนำ และ 2) คณะนักวิจัยร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ครูแกนนำ ศึกษานิเทศก์ ทำหน้าที่หนุนนำแบบเพื่อนช่วยเพื่อนให้กับครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

2. สำรวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน วางแผนและดำเนินการขับเคลื่อน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) พัฒนาระบบการพัฒนาครูให้หนุนนำกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจกระบวนการพัฒนาครู ประชุมปฏิบัติการทำความเข้าใจความกระจ่างในโมเดลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และพัฒนาระบบการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของโครงการวิจัย 2) พัฒนาระบบการหนุนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดย เตรียมการสังเคราะห์กระบวนการหนุนนำเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการหนุนนำกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีม หรือชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพ และผลการปฏิบัติงานตามวงจรของการหนุนนำกันและกัน รวมทั้งผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารตามระบบที่พัฒนาขึ้น และ 3) ทบทวนระบบการหนุนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยคณะนักวิจัยหลักเยี่ยมโรงเรียน จัดเวทีหลากหลายลักษณะตั้งแต่สะท้อนความคิดความรู้สึก การทบทวนการเรียนรู้หลังปฏิบัติกิจกรรม การทบทวนโครงการ การถอดบทเรียน และการเผยแพร่ผลงานทั้งในระดับโครงการ ระดับจังหวัด และระดับชาติ รวมทั้งการสังเคราะห์และตรวจสอบรูปแบบการหนุนนำ

ขั้นที่ 2 การหนุนนำต่อเนื่อง หรือ โค้ช (Coaching)

กระบวนการหนุนนำอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นการทำงานเชื่อมโยงประสานกันของ 3 วงจรของการพัฒนา ได้แก่ การเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีมหรือชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการหนุนนำกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมี 3 ลักษณะดังนี้ 1) การตั้งวงการเรียนรู้การพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีมหรือชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพของครูผู้สอนที่รับการหนุนนำ ร่วมกับครูแกนนำ ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ ที่ทำหน้าที่หนุนนำ ในวงจรการเรียนรู้การพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีมหรือ

ชุมชนครูนักปฏิบัติมีอาชีพแต่ละครั้งมีการฝึกฝนการใช้ทักษะการเรียนรู้ เช่น การเล่าเรื่อง การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความคิด การทบทวนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการ และการบันทึก ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ในที่สุดได้มีการนำเสนอให้เรื่อง “การจัดการของเสียเหลือศูนย์” เป็นเนื้อหาหลักของหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งทุกโรงเรียนได้นำไปจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐาน และนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

2) การจัดการเรียนรู้ โดยครูในโรงเรียนที่ร่วมโครงการนำเรื่อง “การจัดการของเสียเหลือศูนย์” ไปจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการที่ยึดอยู่กับรายวิชาตามสาระรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ มีการกำหนดให้นักเรียนจัดทำโครงงานเล็กๆ เพื่อแก้โจทย์ปัญหานี้ โดยเริ่มจากกระบวนการคิดและทำด้วยตนเองทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้หลักของครูและนักเรียนเริ่มจากครูและนักเรียนได้ถกปัญหาร่วมกันเพื่อสรุปสาเหตุและผล รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาของเสีย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ของเสียเหลือศูนย์ได้ ซึ่งเป็นวิธีการที่นักเรียนนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และ 3) การหนุนนำครู โครงการฯได้กำหนดให้ใช้วิธีการหนุนนำกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ในเมื่อครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานให้กับนักเรียนแล้ว มีการจัดเวทีการเรียนรู้ชุมชนครู นักปฏิบัติมีอาชีพ ให้ครูผู้สอนได้มาสะท้อนความคิดความรู้สึกถึงสิ่งที่ตนเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ทั้งที่เกิดกับตัวครูและนักเรียน

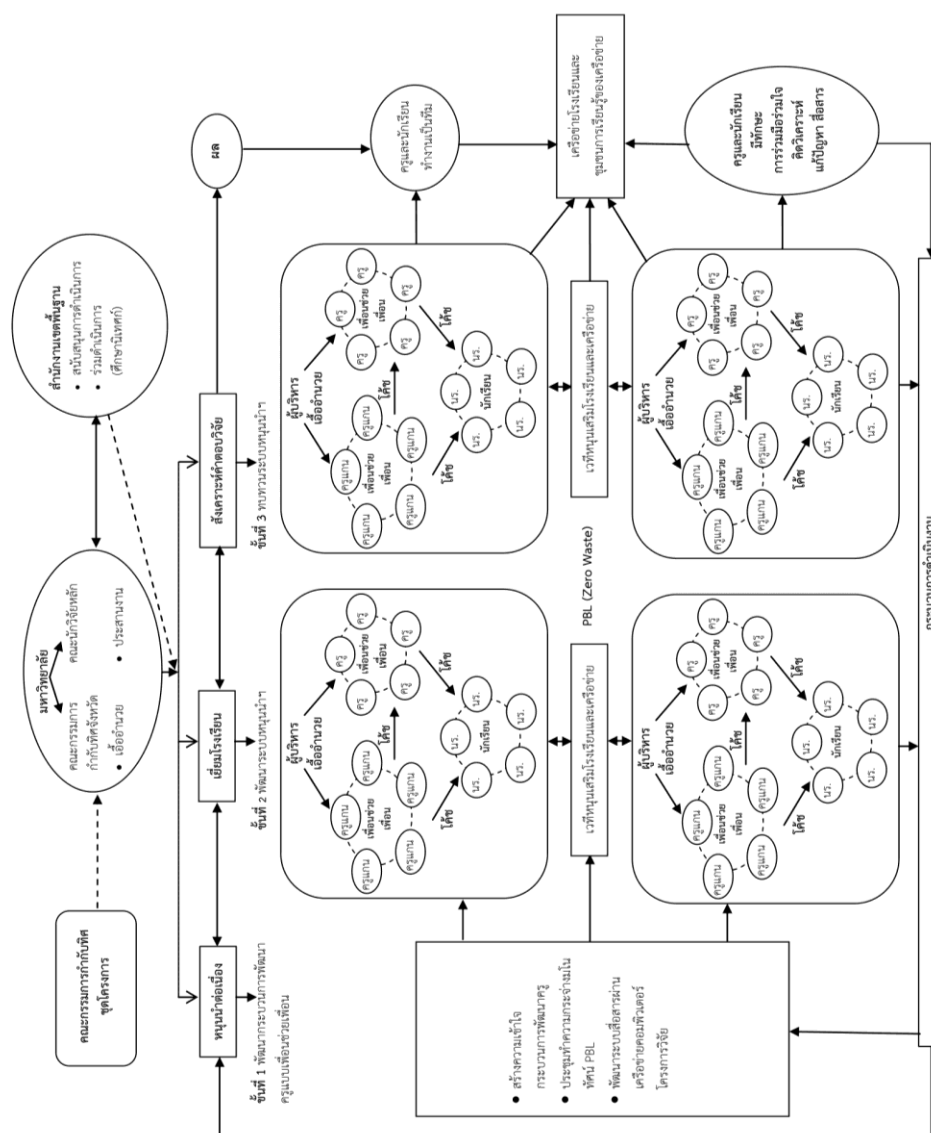
หลังจากนั้น เป็นกระบวนการหนุนนำกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อนจากเพื่อนครูผู้สอน ครูแกนนำ และผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับคณะวิจัยหลักจึงเกิดขึ้น ทั้งในวงวงการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีมชุมชนนักปฏิบัติมีอาชีพของครู และระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารของโครงการฯ เพื่อกระตุ้นให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และมีทักษะในการพัฒนาตนเองอันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายของโครงการฯ

ขั้นที่ 3 ทบทวนกระบวนการหนุนนำในการขับเคลื่อนพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

ในการเยี่ยมโรงเรียน ได้จัดเวทีทบทวนการเรียนรู้หลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) และถอดบทเรียน (Lesson Learned) กระตุ้นหนุนเสริมและเติมเต็ม หนุนนำต่อเนื่องอย่างเป็นพลวัตร จัดเวทีเผยแพร่ผลงานในระดับชาติ ในลักษณะตั้งวงเสวนาประกอบหนังสือของโรงเรียน จัดเวทีทบทวนการเรียนรู้หลังการปฏิบัติและถอดบทเรียนโรงเรียนในโครงการ คณะนักวิจัยหลักเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ถอดบทเรียน และสรุปองค์ความรู้ จัดเวทีนำเสนอผลการวิจัยแก่ประชาคมในจังหวัดเพื่อวิพากษ์ผลการวิจัย จัดเวทีนำเสนอกระบวนการและผลการดำเนินการวิจัยแก่คณะกรรมการกำกับทิศระดับจังหวัด

ผลการวิจัย สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาได้กระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปาง ใช้การรวมกลุ่มครูเป็นวง PLC คณะนักวิจัยร่วมกับศึกษานิเทศก์ และครูแกนนำ ได้ร่วมกันเริ่มจากการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนครูในการใช้ทักษะการเรียนรู้ เช่น การเล่าเรื่อง การฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนคิด การบันทึก การดำเนินโครงการครั้งนี้ ได้ใช้ประเด็นเรื่องการจัดการของเหลือเป็นศูนย์ เป็นเนื้อหาหลักของหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการและโรงเรียนนำไปจัดการเรียนการสอนแบบ PBL หลังจากนั้นครูได้นำประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบ PBL มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง และนักเรียน ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง (Coaching Process)

2. ผลของกระบวนการพัฒนาครูแบบหมุนนำต่อเนื่องที่มีต่อศักยภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ในภาพรวมครูส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลง คือ การยอมรับและเห็นด้วยกับกระบวนการโค้ชเพื่อเพิ่มสมรรถนะ เจตคติ เปิดใจรับฟัง คำชี้แนะ ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู ร่วมมือ ยอมรับความคิดเห็นและคำชี้แนะของผู้อื่น เพิ่มขึ้น และปรับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานได้เพิ่มขึ้น กระบวนการพัฒนาครูแบบหมุนนำต่อเนื่อง ส่งผลต่อศักยภาพพื้นฐานในการโค้ชของโรงเรียนและส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตัวนักเรียนคือ นักเรียนมีทักษะการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและสื่อสาร นอกจากนั้นยังพบว่าต้องมีกลไก แนวคิด และสมรรถนะ ในการขับเคลื่อนกระบวนการ คือ มีกลไกหลัก 3 กลไก มี 4 แนวคิด และมี 2 สมรรถนะ โดย 3 กลไกหลัก ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และ นักวิชาการสถาบันอุดมศึกษา 4 แนวคิดได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การจัดการความรู้ และการคิดสะท้อนเชิงวิเคราะห์ ส่วน 2 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะเกี่ยวกับสิ่งที่โค้ชและสมรรถนะหลักในการโค้ช โดยพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ ต้องประกอบด้วยปัจจัยบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อม ปัจจัยบุคคล ได้แก่ ผู้จัดการเรียนรู้ (ครู) ผู้จัดการสถานศึกษา(ผู้บริหารสถานศึกษา) ผู้จัดการศึกษา(ผู้บริหารสถานศึกษา เขตกระทรวง) ผู้รับผิดชอบจัดการเรียนรู้(นักเรียน/เยาวชน ผู้ปกครอง/ประชาชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/รัฐบาล องค์การชุมชน) ทั้งนี้ หมายถึง คุณสมบัติ ความสามารถของบุคคล ตามบทบาทหน้าที่ ส่วนปัจจัยสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งที่เป็นเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ปัจจัยบุคคลทำให้มีขึ้น เช่น บรรยากาศทางการศึกษา สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สภาพห้องเรียน สภาพห้องทำงานของครู ช่วงเวลาเรียน/สอน และ โจทย์งานการเรียนรู้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในบทความนี้ขอเสนอในแง่ของการถอดบทเรียนผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้

1. คณะนักวิจัยหลักได้สังเคราะห์เอกสารและผลการสร้างความเข้าใจกระบวนการพัฒนาครูกับโรงเรียน จนสามารถกำหนดกระบวนการพัฒนาครูแบบหมุนนำต่อเนื่อง และกลไกการขับเคลื่อนได้ 3 กลไกหลัก 4 แนวคิด และมี 2 สมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่างานวิจัยนี้เป็นงานที่ต่อยอดและขยายผลมาจากโครงการ LLEN ที่มีภารกิจสำคัญคือการระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ในพื้นที่ในลักษณะของ Area-based All for Education หรือการผนึกกำลังทุกภาคส่วนให้เข้ามาช่วยการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีข้อค้นพบของโครงการที่ รองผู้อำนวยการสำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ได้สังเคราะห์ไว้ในคำนำของหนังสือชื่อพลังเครือข่ายในพื้นที่ว่า “มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการระดมสรรพกำลังในพื้นที่และสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สามารถสร้างนวัตกรรมที่หลากหลายในการกระตุ้นให้ครูเกิดแรงบันดาลใจ เปลี่ยนวิธีคิด เกิดความมั่นใจที่จะปรับเปลี่ยนการสอน และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน” (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง, 2556:8) ซึ่งงานวิจัยนี้ กลไกหลัก ได้แก่ เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา และนักวิชาการสถาบันอุดมศึกษา สำหรับแนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การจัดการความรู้ และการคิดสะท้อนเชิงวิเคราะห์ สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะเกี่ยวกับสิ่งที่โค้ช และสมรรถนะหลักในการโค้ช สอดคล้องกับการถอดบทเรียนของโครงการเองและการศึกษาของโครงการในชุดโครงการ Teacher Coaching เช่นโครงการวิจัยและพัฒนาครูในจังหวัดสมุทรสาครด้วยระบบหมุนนำต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ฯ (ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม, 2558:106) นอกจากนั้น ในเรื่องของแนวคิดที่ว่า การสร้างครูให้มีความสามารถในการโค้ช อย่างน้อยควรมีทักษะพื้นฐาน เช่น การฟัง การสะท้อน การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน การตั้งคำถาม และค้นคว้าเจาะลึก หรือเชื่อมโยงปรากฏการณ์จริงเข้ากับความรู้เชิงทฤษฎี แล้วนำออกปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก่ชุมชน ออกไปในวงกว้าง ทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จาก การปฏิบัติงาน การเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ ครูสามารถทำการหนุนนำกันและกันหรือการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการตั้งวงชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของเรา อธิวรงค์ และคณะ (2558: ค) แต่ไม่ค่อยได้ทำเพราะ ไม่มีเวลาทั้งนี้อาจเกิดจากการบริหารเวลาที่ทำให้ครูไม่มีเวลาตรงกันในการทำชุมชนนักปฏิบัติมืออาชีพ ซึ่งเป็นการนิเทศงานแบบกลุ่ม หรืออาจเกิดจากมีงานอื่นๆ มาก หรือ การบริหารเวลาเรียนที่ไม่เอื้อให้ผู้เรียนมีพื้นที่ทำงานความคิด ไม่มีเวลายาวนานพอในการเรียนรู้ร่วมกันในการค้นคว้า/ปฏิบัติการ ในด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ควรใช้หลักว่าความรับผิดชอบอยู่ที่ไหนอำนาจอยู่ยอนั้น ควรกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่สถานศึกษา

2. ผลของกระบวนการพัฒนาครูแบบหมุนนำต่อเนื่องที่ใช้ขับเคลื่อนได้พบข้อสังเกตว่าการโค้ชครูยังคงค้างเป็นเรื่องใหม่ การหนุนนำที่ใช้วิธีครูสอนครูหรือเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นพื้นฐานที่ดีในการช่วยขยายผลการพัฒนาครูทั้งโรงเรียน หรือการสร้างชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ (PLC) ได้ โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่ช่วยขยายผลในโรงเรียน หากขับเคลื่อนกระบวนการอย่างหมุนนำต่อเนื่องได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูถึงระดับเสริมพลังและเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตัวนักเรียนอย่างก้าวกระโดด นักเรียนเรียนรู้ 4 ทักษะของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ การทำงานอย่างร่วมมือร่วมใจ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2562:129-139) นอกจากนั้น จากการถอดบทเรียนมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ลักษณะโรงเรียนกับระดับการขับเคลื่อน โรงเรียนเอกชนดำเนินการตามโครงการวิจัยได้เร็ว และกะทัดรัด คือ ใน ระยะที่1 ครุณาเทคนิคการฟังไปใช้โค้ชนักเรียน ช่วงต้นในระยะที่ 2 ครูเริ่ม พัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยหน่วยบูรณาการของเสียเหลือศูนย์ ใช้กระบวนการโครงการเป็นฐาน ครูเริ่มทำการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้บริหารโรงเรียนเอื้ออำนวย สร้างพื้นที่ปลอดภัยและทำชุมชนนักปฏิบัติที่มีดุลอำนาจเท่ากันระหว่างสมาชิกในวง พบผลข้างเคียง คือ สามารถลดงบประมาณอาหารกลางวัน ลดค่าใช้จ่ายได้บ้าง ปัจจัยเด่นคือ สายบริหารสั้น โรงเรียนต้องรับผิดชอบตัวเอง จากผลการดำเนินงานนี้ เทศบาลนครลำปางได้ประสานความร่วมมือ กับโรงเรียนเรื่องของเสียเหลือศูนย์ โดยโรงเรียนจัดการเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐาน เทศบาลจัดแหล่ง เรียนรู้และร่วมประเมิน โรงเรียนรัฐ จำแนกเป็นโรงเรียนประถมศึกษา(สพช.เดิม) และโรงเรียน มัธยมศึกษา (กรมสามัญศึกษาเดิม) ภาพรวม ในระยะที่1 ครุณาเทคนิคการฟังไปใช้กับนักเรียนแล้วก็ ร่างลาไปในช่วงหลัง ด้วยเหตุผลว่าไม่มีเวลา การตั้งวงชุมชนนักปฏิบัติ ก็ไม่ได้ทำ ด้วยเหตุผลว่าคนละ วิชาเอกและไม่มีเวลา ในระยะที่ 2 จึง ตกลงร่วมกันในการทำโครงการจัดการของเสียเพื่อตัดตัวแปร เนื้อหา และจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเดือนละครั้ง เพื่อฝึกเทคนิคการโค้ชและให้คุ้นเคยกับการเข้า วงชุมชนนักปฏิบัติ ครูได้ผลักดันมาเวที ด้วยเหตุผลว่าไม่มีเวลา ในระยะที่ 3 ก็ยังคงไม่มีเวลา (เนื่องจาก ติดประชุมกับเขตพื้นที่การศึกษา จัดกีฬา แข่งศิลปหัตถกรรม สอบ O-Net) มีการทำ โครงการหน่วยบูรณาการของเสียเหลือศูนย์บ้างกับนักเรียนเป็นรายกิจกรรม ได้ผลการทำกิจกรรม (เช่น บริเวณสะอาดขึ้น) ครูมีการเรียนรู้ใหม่ เช่น รับความคิดที่แตกต่างกันได้ แต่ไม่ชัดเจนว่านักเรียนมี ทักษะแห่งศตวรรษที่21 มีการเล่าและสะท้อนกันบ้าง แต่ไม่ชัดเจนว่ามีการโค้ชกันและเกิดเป็นชุมชน นักปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของเรชา อรัญวงศ์ และคณะ (2558:202-203) ทั้งนี้ หากพิจารณา เป็นรายบุคคลในแต่ละโรงเรียนก็พบความเปลี่ยนแปลงในบางคน ในการนำผลวิจัยไปใช้ โรงเรียน ต้องการงบประมาณ ปัจจัยเด่นคือ สายบริหารยาว โรงเรียนปฏิบัติงานตามปัจจัยบริหารที่ได้รับ มีความพร้อมด้านบุคลากร/อาคารสถานที่/งบประมาณ มีรายละเอียดการขับเคลื่อนแตกต่างกันไป เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์(ระดับสถานศึกษา)ได้มากกว่า เช่น ทำการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานทั้งระดับชั้น โรงเรียนประถมศึกษา มีโครงสร้างภายในที่ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์(ระดับสถานศึกษา)ได้ง่ายกว่า เช่น ครูสอนทุกวิชาแก่นักเรียนประจำชั้น ครูน้อย เด็กน้อย งบประมาณน้อย บูรณาการการสอนกับโจทย์บริหารได้ง่ายกว่า แต่มีงานโครงการ ประกวดแข่งขันมากทำให้ไม่สู้จะมีเวลานีทศกันด้วยการโค้ช

คณะนักวิจัยหลักได้องค์ความรู้ว่าการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็น ฐานส่งผลต่อศักยภาพพื้นฐานในการโค้ชของโรงเรียนและส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ของครู และเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตัวนักเรียนคือนักเรียนมีทักษะการทำงาน แบบร่วมมือร่วมใจ คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและสื่อสารเป็น ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย

ปัจจัยบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อม ปัจจัยบุคคล คณะนักวิจัยหลักที่มีองค์ประกอบเป็นเครือข่ายที่มีสมาชิกมาจากผู้มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันทางการศึกษา เช่น โรงเรียนมีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ผู้เรียนในพื้นที่รับผิดชอบ เขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่บริหารการศึกษาภายในพื้นที่รับผิดชอบ มหาวิทยาลัยมีหน้าที่สอน วิจัยและบริการทางการศึกษา เครือข่ายเช่นนี้ได้ช่วยเปิดพื้นที่ให้โรงเรียนได้ทำการหนุนนำกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับการสังเคราะห์ของเจ้อจันท์ จงสถิตอยู่และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556:128-129) การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนมาเสริมการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เป็นการสร้างความยั่งยืนและขยายการหนุนเสริมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หรือการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน และการตั้งวงชุมชนนักปฏิบัติมีอาชีพ จึงอาจเป็นแนวคิดเบื้องต้นในการพัฒนาเครือข่ายในพื้นที่ต่อไป กระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ย่อมเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมเฉพาะที่เหมาะสม เช่น มีพื้นที่ทำงานที่เป็นลานเรียนรู้ภายในโรงเรียน ประกอบด้วย ลานประชุม ลานค้นคว้า (ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ) ลานสนทนา และลานปฏิบัติการ มีบรรยากาศที่ปลอดภัย เอื้อต่อการทำการทบทวนหลังการปฏิบัติต่อการเรียนรู้ มีการบริหารหลักสูตรให้ครูสามารถเชื่อมโยงโครงงานเข้ากับสาระการเรียนรู้ เชื่อมโยงเข้ากับการเรียนรู้ทุกปัญหา การจัดการเวลาที่ยืดหยุ่น มีโครงงานที่มีผลการเรียนรู้ที่ได้ในชีวิตจริง มีการจัดการระดับโรงเรียนที่เชื่อมโยงกับองค์กรหรือกลไกต่างๆ ในชุมชนและในสังคมในการจัดการเรียนรู้ ความสำเร็จในส่วนนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากคณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมหนุนนำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม (2558:136-137)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรให้ความสำคัญกับการจัดพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษา คือการโค้ช (การสะท้อน-ข้อมูลป้อนกลับ) ด้วยเทคนิคต่างๆ ที่เลือกเองว่าเหมาะสมหรืออาจเลือกการนิเทศจากภายนอก(โดยผู้เชี่ยวชาญ)ตามที่ตนเห็นว่าจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยอีกระยะ เพื่อให้เห็นปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่องชัดเจน ควรทำให้เห็นกระบวนการอื่นในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง เช่น การทำหลักสูตรและแผนการสอนระดับชั้นของครู การจัดอาคารสถานที่และห้องเรียน การจัดช่วงเวลาเรียนและเวลาในการโค้ช

2.2 ควรทำวิจัยขยายผลการพัฒนาครูด้วยระบบการหนุนนำ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการโค้ชที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ จนสามารถสร้างแนวทางรูปแบบและวิธีการหนุนนำได้ตลอดจนให้เห็นกลไกหรือการประสานงานที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนกระบวนการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) คณะกรรมการกำกับทิศทางโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาลำปางเขต1 สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษา35 และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 20 โรงเรียน ตลอดจนคณะกรรมการกำกับทิศระดับจังหวัดและคณะนักวิจัยร่วม

เอกสารอ้างอิง

- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2558). รายงานการสังเคราะห์ผลการดำเนินการชุดโครงการวิจัย กระบวนการพัฒนาครูด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher Coaching). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- _____. [ม.ป.ป.]. โค้ชครูสู่ผู้เรียน (Teacher Coaching) บทเรียนจากโครงการวิจัย กระบวนการพัฒนาครูด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556). พลังเครือข่ายในพื้นที่. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทัศนีย์ จารุสมบัติ. (2556). บนเส้นทางสู่การเป็นโค้ชเพื่อการเปลี่ยนแปลง. นครปฐม: ภูสายแดด.
- ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และ คณะ. (2558). โครงการวิจัยและพัฒนาครูในจังหวัดสมุทรสาครด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมองค์ความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปรีวิทย์ ไวยยาชีวะ และ ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ. (2559). สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์ใหม่: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 5(1), 107 – 117.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2562). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง กับPLCเพื่อการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรขา อรัญวงศ์ และคณะ. (2558). โครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาครูด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนจังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุธีระ ประเสริฐสรรพ และ คงวุฒิ นิรันตสุข. (2561). **เพาะพันธุ์ปัญญาด้วย PLC**. สงขลา: นำศิลป์
โฆษณา จำกัด.

Duangchan Diowvilai, Vilailuk Janwong, Fisik Sean Buakanok, Duangjai Budhawong, &
Dusdee Seetalavarang. (2015). Instructional Management Based on Project
Learning through Zero Waste Integrated Units. **Proceedings of the 2nd**
International Conference on Innovation in Education. March 16-18, 2015.
Thailand: Institute for Innovative Learning, Mahidol University.

Lampang Rajabhat University Journal